

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДИПЛОМАТИЧНИХ ПРОМОВ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Переклад дипломатичних промов із німецької на українську виходить за межі передачі змісту і охоплює такі аспекти, як лексичний вибір, синтаксична структура, риторичні засоби й рівень офіційності. Специфіка німецьких дипломатичних виступів полягає в частому використанні складнопідрядних речень, номіналізацій і формалізованої лексики, що ускладнює процес перекладу українською мовою, де стиль здебільшого орієнтований на ясність і прямоту. Перекладач мусить забезпечити точність змісту, дотримуючись при цьому адекватного рівня формальності, стилістичної відповідності і дипломатичної коректності.

Науковці, зокрема М. Трофименко, М. Несмашний, Н. Драганова та А. Король, звертають увагу на функціональні особливості мови дипломатії, її роль у формуванні міжнародного іміджу держави та особливості перекладацьких стратегій. За Трофименком, дипломатична комунікація базується на потребі формулювати висловлювання так, щоб вони одночасно інформували, переконували й мінімізували потенційні конфлікти [1]. Несмашний підкреслює важливість правильного перекладу складних граматичних структур, зокрема номіналізацій, оскільки дослівна передача таких конструкцій часто суперечить нормам української мови [2]. Драганова та Король акцентують увагу на необхідності точного відтворення офіційно-ділового стилю, правильному використанні пасивних конструкцій і модальних дієслів [3].

Аналіз промов Ангели Меркель під час її офіційних візитів 2021 року ілюструє основні труднощі перекладу дипломатичних висловлювань.

Наприклад, вислів *«Wir betrachten dieses Projekt ausschließlich aus sicherheitspolitischer Perspektive – es ist eine gefährliche geopolitische Waffe des Kreml»* було перекладено як «Ми розглядаємо цей проєкт виключно з точки зору безпеки – це небезпечна геополітична зброя Кремля» [4]. Перекладачеві потрібно було зберегти інтенсивність оцінки, водночас утримуючись від емоційних надмірностей, щоб не спотворити офіційний тон промови.

Інший приклад демонструє складність передачі умовних конструкцій: *«Wir haben deutlich gemacht, dass wir uns im Rahmen der EU für weitere Sanktionen einsetzen werden, sollte sich der Verdacht erhärten...»* [4]. Переклад «Ми чітко дали зрозуміти, що виступатимемо за подальші санкції в межах ЄС, якщо підозри підтвердяться» зберігає логічну структуру висловлювання, що є критичним для розуміння політичних зобов'язань.

Робота з абстрактною лексикою також вимагає особливої уваги. Вислів *«Die Versprechen und Kompensationen Deutschlands seien zu spät gekommen und zu wenig greifbar»* передано як «Обіцянки й компенсації Німеччини надійшли надто пізно і були надто абстрактними» [4]. Під час перекладу важливо було передати ідею недостатньої конкретності без зміщення акценту на інші аспекти критики.

Складність становить передача дипломатичних загроз або застережень. Формулювання *«Das strategische Problem besteht darin, dass Russland die Ukraine destabilisieren kann...»* було перекладено як «Стратегічна проблема полягає в тому, що Росія може дозволити собі дестабілізацію України...» [4]. Збереження прямої форми викладу є принципово важливим для точності змісту дипломатичних заяв.

Під час зустрічі Ангели Меркель із Володимиром Зеленським важливим перекладацьким завданням стало правильне відтворення ідіом і стилістичних відтінків промови. Вислів *«Ich begrüße außerordentlich, dass Präsident Selenskyj die Justizreform zur Chefsache gemacht hat»* перекладено

як «Я надзвичайно вітаю те, що президент Зеленський зробив судову реформу справою особистої відповідальності» [5]. Ідіома «*zur Chefsache machen*» не має прямого відповідника в українській мові, тому було обрано описовий переклад, що передає зміст і ступінь відповідальності.

У перекладі фрази «*Wir sind der Ukraine freundschaftlich verbunden und wollen die Herausforderungen gemeinsam bewältigen*» перекладачеві потрібно було знайти баланс між емоційністю і офіційною нейтральністю: «Ми дружньо пов'язані з Україною і хочемо разом долати виклики» [5]. Аналогічно, вислів «*Die Ukraine bleibt für uns ein Teil der europäischen Beziehungen*» було передано як «Україна для нас залишається частиною європейських відносин», підкреслюючи стабільність політичної позиції без додаткових інтерпретацій [5].

Таким чином, переклад дипломатичних промов вимагає не лише знання мови, але й глибокого розуміння політичного контексту, риторичних стратегій і культурних норм. Перекладач повинен забезпечити точність передачі змісту, враховуючи дипломатичні тонкощі і прагнення до формальної нейтральності. Практичний аналіз промов доводить, що основними труднощами є переклад складнопідрядних конструкцій, номіналізацій, ідіоматичних виразів і формулювань із високим ступенем абстракції. Високий рівень перекладу досягається завдяки здатності інтерпретувати риторичні наміри спікера, забезпечуючи відповідність цільовій мові без спотворення змісту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Трофименко М. Публічна дипломатія ФРН // Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. – 2015. – Вип. 13–14. – С. 1-9.
2. Несмашний М. М. Особливості німецько-українського перекладу політичних промов / М. М. Несмашний // Проблеми розвитку гуманітарних наук в контексті глобальних трансформацій сучасного комунікаційного простору : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., 27 жовтня 2023 р. /

ред. кол.: Р. П. Мигущенко, А. В. Кіпенський, А. А. Бадан ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Харків : НТУ «ХПІ», 2023. – С. 101–105.

3. Особливості перекладу текстів німецькомовного офіційно-ділового дискурсу // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Серія: Германська філологія. – 2024. – Вип. 833. – С. 31–38.

4. Merkel and Zelensky lock horns over Nord Stream 2 pipeline | DW News. YouTube, hochgeladen von DW News, 23.09.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=9bh4P-MNjOI> (дата звернення: 23.04.2025).

5. Angela Merkel & Wolodymyr Selensky – Krim, Donbass, Nord Stream 2. YouTube, hochgeladen von phoenix, 12.07.2021. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hIntrhfmlx8> (дата звернення: 23.04.2025).